

Nr 485

Av herrar **Antonsson** och **Boo**, *angående räntefria studielån m.m.*

(Lika lydande med motion nr 421 i Första kammaren)

1961 års riksdag fattade beslut rörande rätt till avskrivning av vissa studielån. I enlighet härmed medges nu rätt till avskrivning med 25 procent av ej hittills amorterade delar av statens räntefria studielån och studielån för vilka statlig kreditgaranti beviljats. Denna avskrivningsmetod är enligt vår mening till sina huvuddrag riktig. Det bör emellertid uppmärksammas att de olika formerna för ekonomiskt stöd till de studerande på högskolenivån ytterligare ökats. Sålunda finns två former för direkt ekonomiskt stöd, nämligen naturastipendium och nämnda avskrivning. Vidare finns två former för lånestöd, nämligen de räntefria statliga studielånen och studielån med stöd av statlig kreditgaranti. En sådan ordning kan inte anses tillfredsställande. Den försvårar en lämplig avvägning av studiestödet och medför ett omfattande ej nödvändigt administrativt arbete. Bl.a. torde förekomma att ett stort antal studerande eller f.d. studerande åtnjutit eller kommer att åtnjuta stöd i alla de nämnda formerna. Införandet av ett enhetligt och enklare system för stödet vid högre studier måste således anses i hög grad påkallat.

Enligt vår mening bör det ekonomiska stödet vid högre studier — liksom i övriga fall — utgå på sådant sätt att principen om frihet i studierna ej trädes för när. Gradering, favorisering eller utestängande från stöd på grund av val av viss studiebanan, visst yrke eller viss tjänst bör ej förekomma, vilket innebär att stödssystemet inte heller skall ingripa på det fält där den fria arbetsmarknadens mekanismer bör göra sig gällande. Otillförlitligheten i en lämplighetsprövning måste också uppmärksammas. Vidare kan en prövning på grundval av föräldrarnas ekonomi inte anses riktig i fråga om högre studier. Enligt vår mening bör således eftersträvas att alla som fullgör en normal studiegång vid vederbörliga läroanstalter erhåller likvärdigt stöd.

Från dessa utgångspunkter förordar vi att ett enhetligt system för ekonomiskt stöd till högre studier tillskapas. Härvid bör uppmärksammas att den förra året införda metoden med avskrivning av vissa delar av studielån motsvarar de principiella krav, som angivits i det föregående. Enligt vår mening bör därför avskrivningsmetoden tillämpas i fråga om det direkta ekonomiska stödet till de studerande. Naturastipendierna bör således — må-

hända successivt — avvecklas. I fråga om lånestödet är både de räntefria studielånen och studielånen med stöd av statlig kreditgaranti acceptabla ur principiell synpunkt. Det förefaller emellertid mindre tillfredsställande att de studerande under studietiden skall behöva uppta större lån för att bestrida kostnaden för räntor på studielån. Formen för lånestöd bör därför vara lån, som under studietiden och den närmaste tiden därefter är räntefria. Skulle räntefria studielån inte på en gång kunna göras tillgängliga i tillräcklig omfattning, bör en successiv övergång till sådana lån komma i fråga. Enligt vår mening bör således studiestödsystemet såvitt avser högre studier utgöras av räntefria lån jämte avskrivning.

Vid bedömandet av dessa spörsmål måste uppmärksammas att det med de resurser som nu är tillgängliga för ändamålet inte räcker med enbart direkt ekonomiskt stöd till studerande. Även lånestöd måste komma i fråga om de studerandes nödvändiga och legitima utgifter skall kunna täckas under studietiden. Med hänsyn till den starkt ökade tillströmningen till högre studier torde detta komma att gälla för avsevärd tid framöver. Frågan om införandet av här skisserade system för studiestöd avser ej främst stödets nivå utan principerna och metoden för stödets fördelning och utbekommande. Härvid kan nämnas t.ex. att med nu tillämplad avskrivning skulle de räntefria studielånen vid en uppräknig med ca 50 procent bli ekonomiskt fördelaktigare för de studerande än nu utgående naturastipendier.

Här skisserade system skulle, såsom nämnts, avse i princip alla som bedriver högre studier. Någon gradering, favorisering eller något utestängande av tidigare nämnd art skulle således inte förekomma. Det synes emellertid uppenbart att visst kompletterande stöd måste utgå i vissa fall, främst då vederbörande har familj eller annan försörjningsplikt. Stöd av sådan art måste emellertid utgå efter särskild prövning och under beaktande av det allmänna studiestödsystemet. Vid systemets utformning bör detta beaktas och lämpliga former för det särskilda stödet tillskapas.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte

1. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att förslag till enhetligt system för stöd till högre studier, baserat på räntefria studielån samt avskrivning i enlighet med i motionen angivna riktlinjer, måtte framläggas vid 1963 års riksdag,
2. beakta vad i motionen i övrigt anförts.

Stockholm den 26 januari 1962

Johannes Antonsson

Karl Gust. H. Boo